

De osynliga förvaltarna bakom fjällivet

För många börjar fjällvistelsen med något självklart. Vägen är plogad, skidspåren är dragna och gång- och cykelvägarna är framkomliga. Det är lätt att ta för givet att allt fungerar. Men bakom den välskötta fjällmiljön finns ett omfattande arbete som få besökare eller fritidshusägare ser.

Klas Wigert, Tandådalen.

I Stornärfjällets Samfällighetsförening, SSF, ansvarar styrelsen tillsammans med entreprenörer för ett område som omfattar cirka 19 kilometer vägar, varav ungefär hälften är statsbidragsberättigade. I föreningen ingår också tolv kilometer skidspår, två kilometer gång- och cykelväg samt grönområden och annan gemensam mark.

– Det mesta av arbetet sker bakom kulisserna, säger ordföranden sedan 2022, Stig Wiklund och vägfogden sedan 2012, Klas Wigert. Det handlar om betydligt mer än att hålla vägarna farbara vintertid. Vägar, diken, broar och infarter ska inspekteras regelbundet. Underhåll ska upphandlas, entreprenader följas upp och utförda arbeten besiktigas. Skidspår ska underhållas och pistmaskiner upphandlas inför vintersäsongen. Dessutom tillkommer myndighetskrav och administrativa frågor som förändras över tid.

– Omfattningen av det operativa arbetet som ledamöterna utför utöver det ordinarie styrelsearbetet är det nog få som

känner till, fortsätter Stig.

En förening där de flesta bor långt bort

En särskild utmaning är att merparten av medlemmarna är fritidshusägare och bor på andra orter. De stora besluten fattas vid den årliga föreningsstämman, som traditionsenligt hålls den 27 december när många vistas i sina stugor.

Mötet har blivit en återkommande samlingspunkt där medlemmarna inte bara behandlar föreningens frågor utan också träffas över en fika. Medlemmar får också möjlighet att lyssna på inbjudna gäster, från bland annat Skistar som berättar om utvecklingen inom turism och skidåkning i området. När akuta beslut behövs kan föreningen kalla till extrastämma.

Styrelsearbetet har samtidigt förändrats under senare år. Under pandemin genomfördes årsmöten digitalt, men så

snart restriktionerna försvann återgick föreningen till fysiska möten. Styrelsemöten hålls däremot digitalt numera och betydligt oftare än tidigare.

– Det underlättar vårt arbete avsevärt, berättar Stig.

Ideella krafter håller området igång

Många köper ett fritidshus för lugnet, naturen och skidåkningen. Samtidigt blir de också delägare i en gemensam anläggning som kräver både finansiering och förvaltning.

Valberedningen har inför varje årsstämma ett gediget arbete med att hitta personer som vill ta på sig uppdrag. Många samfällighetsföreningar brottas, precis som SSF, med att få medlemmar att engagera sig. För att skapa gemenskap arrangerar föreningen varje höst en arbetsdag då medlemmarna hjälps åt att städa och göra fint i området. Dagen avslutas med gemensam lunch. Då brukar omkring 20–30 medlemmar delta som samtidigt lär känna sina grannar.

När allt fungerar märks samfälligheten knappt

De frågor som oftast engagerar medlemmarna handlar om sådant som påverkar vardagen direkt: snöröjning, halkbekämpning, preparering av skidspår och hastigheten på områdets vägar. När problem uppstår finns en etablerad beredskap. Sedan 1980-talet samarbetar föreningen med Gudmundssons Kross och Åkeri AB, som har jour dygnet runt. Det kan handla om ishalka, snödrev eller nedfallna träd som gör vägar svårframkomliga.

– I regel är akuta problem lösta inom fyra till fem timmar, berättar Klas.

Ett arbete som aldrig tar slut

För vägfogden Klas är den största utmaningen all den ideella tid som krävs för att hålla området väl underhållet. För ordföranden Stig handlar det om att balansera medlemmarnas och omvärldens förväntningar mot föreningens begränsade ideella resurser. I vissa fall kan kommunen till exempel förvänta sig att vägföreningen även ska ta ansvar för medlemmarnas avfallshantering. Det är inte alltid självklart var samfällighetens ansvar börjar och slutar, menar Stig.

Samtidigt är Klas och Stig överens om att samfälligheten är en förutsättning för att området ska fungera. Att underhålla vägar, skidspår, grönområden och övriga gemensamma anläggningar skulle vara mycket svårt om

varje fastighetsägare skulle göra det på egen hand. Samfälligheten skapar ordning kring finansiering, prioriteringar och långsiktigt underhåll.

Under årens lopp har föreningen också haft stor nytta av samarbetet med Trafikverket, REV:s vägingenjörer samt lantmätare och juridisk expertis.

Och om områdets vägar själva fick säga sitt?

– De skulle nog klaga på den tunga trafiken under tjällossningen, avslutar Klas med ett leende. ■

Det är lätt att ta för givet att allt fungerar. Men bakom den välskötta fjällmiljön finns ett omfattande arbete som få besökare eller fritidshusägare ser.

